

Liittovaltio olisi Suomelle paras ratkaisu

Vieraskynä: Kestävä valuutta vaatii tuekseen kestävän poliittisen unionin. Vain selvät ja demokraattiset liittovaltion instituutiot mahdollistavat kansalaisten sitoutumisen euroon.

Anssi Kohonen

Vieraskynä Helsingin Sanomat [Pääkirjoitus](#) 13.12.2012

Velkakriisi on kiihdyttänyt keskustelua Euroopan unionin liittovaltiokehityksestä. EU on valinnan edessä: joko luodaan pysyvä liittovaltio tai palataan takaisin väljästi koordinoituun tulliliittoon ilman yhteisvaluutta. Pitkällä aikavälillä nykyinen välimalli ei toimi.

Mikä olisi Suomen kannalta paras vaihtoehto? Pelkästään maanosien väkilukujen perusteella on selvää, että se on liittovaltio.

Suomen ja kaikkien muidenkin EU-maiden näkökulmasta suurin tulevaisuuden haaste tulee unionin ulkopuolelta. EU:n perinteisiä kilpailijoita ovat noin 315 miljoonan asukkaan Yhdysvallat ja 130 miljoonan asukkaan Japani. Uusia kilpailijoita ovat valtaosa Aasiaa ja Latinalainen Amerikka, yhteensä noin 4,5 miljardia ihmistä. Miljardin ihmisen Afrikka tulee varmasti perässä.

Suomalaisten elintaso ja kyky turvata kotimaiset työpaikat riippuvat siitä, kuinka vastaamme kilpailijoidemme asettamiin haasteisiin.

Pärjätäkseen maailmanlaajuisessa kilpailussa nyt ja tulevaisuudessa EU:n jäsenmaat – ehkä Saksaa lukuun ottamatta – tarvitsevat toisiaan. On selvää, kumpi asettaisi pelin säännöt, jos Suomi yrittäisi toteuttaa itsenäistä kauppapolitiikkaa Kiinan kanssa. Noin 1,3 miljardin ihmisen Kiina ei niinkään kaipaa Suomea, mutta 5,4 miljoonan Suomi tarvitsee Kiinaa. Entä haluaisiko Suomi todella käydä kauppaneuvottelunsa 140 miljoonan asukkaan Venäjän kanssa yksin?

EU on bruttokansantuotteella mitattuna maailman suurin talousmahti. Sen 500 miljoonaa kansalaista tuovat maallemme lisää painoarvoa. EU:n yhteinen kauppapolitiikka on kuitenkin edelleen liian hajanaista: jäsenmaat käytännössä kilpailevat keskenään. Mikään ei sovi kilpailijoillemme paremmin kuin hajanainen EU.

Tehokas kauppapolitiikka vaatisi EU:lta selvää liittovaltiotason edustusta ulospäin. Unioni täytyy saada puhumaan yhdellä suulla. Suomen vaikutusvalta yhteisen politiikan sisältöön olisi tietenkin pieni, mutta yhteistyön ulkopuolella se olisi vielä pienempi.

Euron luomisen aikaan keskusteltiin paljon optimaalisesta valuuttaunionista, jossa jäsenmaat olisivat samassa suhdannesykliässä ja mieluiten kävisivät kauppaa lähinnä keskenään. Euroalue ei selvästikään täytä näitä vaatimuksia, ja tätä on käytetty argumenttina euroa vastaan. Silti yksikään valuuttaunioni ei ole ollut optimaalinen. Sellainen ei ole Yhdysvallat, eikä sellainen ollut markka-ajan Suomi.

Nykyinen eurokriisi on pohjimmiltaan poliittinen kriisi, vaikka maiden väliset erot kilpailukyvyssä nyt kärjistävätkin sitä. Kestävä valuutta vaatii tuekseen kestävän poliittisen unionin. Jos poliittinen unioni rakoilee, silloin rakoilee myös valuuttaunioni. Markka-aikana harvoin vaadittiin Kainuun erottamista yhteisvaluutasta, vaikka maakunta oli selvästi eri suhdannetilanteessa kuin merkittävä osa muuta maata ja samalla Suomen sisäisten rahansiirtojen nettosaaja.

Jotta Euroopan liittovaltio voisi olla kestävä, sillä tulisi olla selvät ja demokraattiset instituutiot. Vain niiden avulla voidaan taata kansalaisten tuki uudelle valtiolle ja yhteiselle valuutalle. Esimerkkinä mieleen tulevat Yhdysvaltain liittovaltion kongressi ja hallitus. Tärkeintä on, että liittovaltion jäsenet ovat selvästi sitoutuneet yhteen.

EU:n tulisi päästä eroon nykyisestä luonteestaan, joka korostaa päätöksenteon hallitustenvälisyyttä. Ensi askel voisi olla EU-maiden keskeisten vaalien ajankohtien yhtenäistäminen. Tällöin EU-maat saisivat aina samanaikaisesti uudet päättäjät, joilla olisi tuore mandaatti. Näin voitaisiin paremmin viedä läpi vaikeita ratkaisuja.

"Euroopan yhdysvaltoja" perustettaessa jokaisen jäsenmaan tulisi järjestää kansanäänestys hankkeeseen osallistumisesta. Jos enemmistö kansalaisista olisi liittovaltioon liittymistä vastaan, maan tulisi jäädä ulkopuolelle. Ulkopuolelle jäävien maiden ja uuden liittovaltion välille voitaisiin luoda vapaakauppa-alue.

Eurooppalaisen liittovaltion vastustajat sanovat usein, että Euroopan sisäiset erot ovat liian suuret yhteiselle valtiolle. Tällöin kuitenkin unohtuu se, että valtiot eivät koskaan synny tyhjästä vaan ne on rakennettu. Suomenkin syntyyn on tarvittu paljon idealismia. Harkitulla politiikalla on lopulta luotu yhtenäisempi maa ja kansakunta.

Myöskään Yhdysvallat ei syntynyt kivuitta. Siellä sodittiin, ja 1800-luvun alkupuolella velkaisia osavaltioita kaatui liittovaltion syliin. Vasta myöhemmin onnistuttiin luomaan nykyinen käytäntö, jossa liittovaltio ei ota vastuulleen osavaltioiden velkoja. Sen sijaan osavaltioiden välistä suhdannepolitiikkaa toteutetaan liittovaltion budjetista. Tämä elementti puuttuu eurosta.

Yleiseurooppalaisen identiteetin rakentaminen aloitettiin toisen maailmansodan jälkeen. Tässä työssä on oltu toivottoman hitaita. Eurokriisi on viimeistään osoittanut, että integraatioprosessi olisi vietävä loppuun. Näin estettäisiin vastaavat kriisit tulevaisuudessa.

Vasta pysyvä poliittinen unioni mahdollistaa sen, että EU:n jäsenmaat voivat keskittyä olennaiseen: vastaamaan maailmanlaajuiseen kilpailuun. Suomalaisilla poliitikoilla tulisi olla rohkeutta selittää tämä kansalaisille.

Kirjoittaja viimeistelee taloustieteen väitöskirjaa Helsingin yliopistossa.

Etlä: Liittovaltio-EU olisi ongelmallinen Suomelle

Talouselämä

8.5.2014 14:11 päivitetty 8.5.2014 14:12

[Elinkeinoelämän tutkimuslaitos](#) uskoo, että liittovaltio-EU ei olisi Suomen paikka. Tutkijat hahmottelivat kolme tapaa, joilla Euroopan talous- ja rahaliitto voisi rakentua tulevaisuudessa.

Etlan ja Ulkopoliittisen insitutuutin tutkimuksen kolme tulevaisuuden mallia ovat liittovaltio-EMU, fiskaaliunioni-EMU ja nyt syntymäisillään oleva pankkiunioni-Emu.

Uusia suunnitelmia tarvitaan, koska eurokriisi on muuttanut jäsenmaiden talouspoliittista toimintavaltaa.

"Eurokriisi on pakottanut EMUn ulos Maastrichtin sopimuksen maailmasta, jossa jäsenmaiden talouspoliittinen suvereniteetti oli vahva, eikä niillä ollut lainkaan yhteisvastuuta toistensa julkisista talouksista", arvioivat tutkijat [Juha Jokela](#), [Markku Kotilainen](#), [Teija Tiilikainen](#) ja [Vesa Vihriälä](#) tiedotteessa.

Liittovaltiota tutkijat eivät pidä kovin todennäköisenä tulevaisuuden kuvana, vaikka heidän mukaansa se ratkaisisi monia poliittisen vallankäytön selkeyteen ja demokraattiseen legitimizeettiin liittyviä ongelmia.

"Se edellyttäisi kuitenkin niin perustavanlaatuisia muutoksia valtasuhteissa ja poliittisissa kulttuureissa, että vaihtoehto olisi poliittisesti mahdollinen vain osalle nykyisiä EU-maita. Muiden asemaksi tulisi luultavimmin jonkinlainen liitännäisjäsenyys", arvioivat tutkijat.

Myös Suomen asema EU-liittovaltiossa olisi vaikea.

"Liittovaltio-EMUssa Suomen olisi hankalaa olla mukana muun muassa sen vuoksi, että meille tärkeät Ruotsi ja Iso-Britannia olisivat hyvin todennäköisesti sen ulkopuolella".

Vaikka EU:sta ei tulisiakaan liittovaltiota, muutoksia tulee tapahtumaan. Tutkijat ovat vakuuttuneita, että eurokriisiin liittyvien taloudellisen pakkojen vähentyessä poliittiset tekijät saavat enemmän painoa EU:n suunnan määräytymisessä.

Tutkijoiden mukaan rahoitustukimekanismi EVM, uudet talouspolitiikan säännöt ja syntyessä oleva pankkiunioni vähentävät vakavien kriisien mahdollisuutta Euroalueella. He pitävät pankkiunionia hyvänä Suomen kannalta.

"Jos euromaat selviytyvät peritystä ylivelkaantumisestaan vakaalle kasvu-uralle, pankkiunioni-EMU voi muodostua pitkäaikaiseksi tilaksi", uskoivat tutkijat.

Myös pankkiunioniakin tiukemmalle yhdentymiskehitykselle on perusteita. Uudelleen kärjistyvät valtionvelkaongelmat ja myös poliittiset paineet voivat johtaa edelleen tiivistyviin EMU:n rakenteisiin.

Liittovaltiota löyhempi vaihtoehto olisi Fiskaaliunioni-EMU, jossa jäsenmaiden välille syntyisi suhdannetasausjärjestelmiä ja sitova finanssipoliittinen valta siirtyisi nykyistä vahvemmin EU-tasolle.

"Se ei välttämättä olisi taloudellisesti tai poliittisesti kovin vakaa. Se olisi altis unionitason vallankäytön demokraattisen legitimitetin ongelmalle ja merkitsisi unionin nykyistä vahvempaa jakautumista euroalueen maiden ja muun EU:n välillä", uskovat tutkijat.